

Beantwoording van de 7 vragen uit het Integraal afwegingskader voor beleid en regelgeving (IAK)

Het Integraal afwegingskader voor beleid en regelgeving bevat normen waaraan goed beleid of goede regelgeving dient te voldoen. Uitgebreide informatie vind je op www.naarhetiak.nl (klik dan op de tekst "Naar het IAK" in de linker kolom).

1. Wat is de aanleiding?

In de brief van 8 februari 2013 inzake de gezamenlijke agenda VWS «Van systemen naar mensen» (bijlage bij Kamerstukken 32 620, nr. 78) is de Tweede Kamer van het besluit van de minister van VWS op de hoogte gebracht dat het destijds in voorbereiding zijnde wetsvoorstel cliëntenrechten zorg (afpraak in regeerakkoord Kabinet Balkenende IV) niet wordt voortgezet maar in delen wordt geknipt en dat het de bedoeling is om nog deze kabinetsperiode de onderwerpen uit het wetsvoorstel afzonderlijk een stap verder brengen, waaronder de medezeggenschap.

De minister van VWS heeft in de Agenda Goed bestuur (Verslag schriftelijk overleg over brief Goed bestuur van 22 januari 2015 (TK 2014-2015, 32012, nr 23) vervolgens de grote lijnen aangegeven voor het onderhavige wetsvoorstel. In de door de Tweede kamer aangenomen motie Bouwmeester – Dik Faber (TK 2015-2016, 34300XVI nr 94) wordt de regering verzocht in het wetgevingstraject mee te nemen dat de zeggenschap van cliënten bij hun zorginstelling wordt vergroot.

2. Wie zijn betrokken?

Geconsulteerd zijn de brancheorganisaties van aanbieders in de zorg en de brancheorganisaties van cliëntenraden. (ActiZ, GGZ Nederland, NFU, NVZ en VGN, alsmede LSR, LOC, NCZ en KansPlus). Voorts is gesproken met de IGZ en de Landelijke Commissie van Vertrouwenslieden.

3. Wat is het probleem?

De huidige wetgeving sluit onvoldoende aan bij de verwachtingen van cliëntenorganisaties en politiek ten aanzien van medezeggenschap van cliënten. Aanscherping van het instrumentarium is nodig om tot voldoende checks en balances te komen in de relatie tussen bestuur en cliëntenraad. De huidige WMCZ bevat bovendien slechts een beperkte verwijzing naar het beschikbaar stellen van materiële middelen waarover de cliëntenraad ten behoeve van zijn werkzaamheden kan beschikken, waardoor vaak maar een beperkte bijdrage voor ondersteuning en scholing en onafhankelijke ondersteuning wordt verleend. Verder biedt de opzet van de huidige wet onvoldoende ruimte voor de veelzijdige praktijk van medezeggenschap en blijkt het afdwingen van het naleven van de wet via de kantonrechter een te hoge drempel voor individuele (afhankelijke) cliënten. Tot slot is de verplichting tot instelling van een cliëntenraad mede vanuit een oogpunt van administratieve lasten disproportioneel voor kleine zorgaanbieders.

4. Wat is het doel?

Doel is om de medezeggenschap in de zorg te versterken door een aantal verbeterpunten waar de cliëntenraden tegenaan lopen, aan te pakken.

5. Wat rechtvaardigt overheidsinterventie?

Er ligt een breed gedragen verzoek vanuit de cliëntenorganisaties om enkele onvolkomenheden in de medezeggenschap te regelen. Daarbij is het maatschappelijk van belang de positie van de cliënt in de zorg te versterken waaronder diens medezeggenschap over de inrichting van zijn zorg. Het gaat om een aantal verbeterpunten die slechts naar tevredenheid kunnen worden opgelost als daar een aanpassing van de wetgeving aan vooraf gaat. Zelfregulering via onderlinge afspraken tussen partijen komt zonder wettelijke basis voor die afspraken onvoldoende van de grond.

6. Wat is het beste instrument?

De bevoegdheden van de cliëntenraden zijn vastgelegd in de Wmcz (Wet medezeggenschap cliënten zorginstellingen). Daarom ligt een wijziging van die wet voor de hand. Omdat vrijwel alle bepalingen in de Wmcz worden gewijzigd en er bovendien enkele nieuwe bepalingen worden ingevoegd is gekozen voor een nieuwe wettelijke regeling die voortbouwt op de Wmcz. Een keuze voor een wijziging van de Wmcz zou de overzichtelijkheid en toegankelijkheid van het wetsvoorstel niet ten goede komen.

7. Wat zijn de gevolgen voor burgers, bedrijven, overheid en milieu?

Deze wetwijziging resulteert in een sterkere positie van cliënten en cliëntenraden. Zo krijgen cliënten die langdurige zorg ontvangen recht op inspraak op besluiten die van invloed zijn op hun dagelijks leven. Cliëntenraden kunnen zich door adequate facilitering en financiering onafhankelijker van het bestuur opstellen en krijgen instemmingsrecht op een aantal beslissingen. Zorgaanbieders kunnen met cliëntenraden afspraken op maat maken over de wijze waarop aan medezeggenschap invulling wordt gegeven en kunnen goed tegenspel organiseren door een goede ondersteuning aan de cliëntenraad te bieden.